

Correctievoorschrift VWO

2026

tijdvak 1
dinsdag 5 mei
07.30 - 10.30 uur

Geschiedenis

Verwerken scores

Verwerk de scores van alle kandidaten in het online AWP-programma.
De scores moeten uiterlijk maandag 1 juni 2026 om 12.00 uur ingevuld zijn.

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 30, 31 en 32 van het Landsbesluit vwo-havo-vsbo d.d. 23-06-2008 (PB. 2008, no. 54).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van bovenvermelde artikelen van het Landsbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten

- scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
- 3.4 indien slechts een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Eenzelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij dient de fout of onvolkomenheid wel mede te delen aan het ETE. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen door het ETE rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer. Dit cijfer kan afgelezen worden uit omzettingstabellen die beschikbaar worden gesteld door het ETE na de bepaling van de definitieve cesuur.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen geschiedenis vwo 2026 eerste tijdvak kunnen maximaal 84 scorepunten worden behaald. Het examen bestaat uit 30 vragen.

*Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:
Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 Beoordelingsmodel

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Staatsinrichting

1a maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- De Bovenwindse en Benedenwindse eilanden liggen honderden kilometers van elkaar verwijderd. Elk had een eigen Directeur. 1
- Hierdoor was directe bestuurlijke aansturing vanuit één centrum moeilijk in praktijk te brengen. 1

1b maximumscore 3

Uitleg van instituties:

- **De Directeur:** beide antwoorden, voor samen 1 punt:

Bevoegdheid: Hoogste bestuurder in de kolonie. Vertegenwoordigde de W.I.C. en was verantwoordelijk voor bestuur, rechtspraak, handel en defensie.

Gevestigd op: het hoofdeiland: Curaçao op de Benedenwinden en Sint Eustatius op de Bovenwinden.

- **De Commandeur:** beide antwoorden, voor samen 1 punt:

Bevoegdheid: Lokale bestuurder op de kleinere eilanden, ondergeschikt aan de Directeur.

Gevestigd op: Saba, Sint Maarten (Bovenwinden) en op Bonaire en Aruba.

- **De Raad van Policie:** beide antwoorden, voor samen 1 punt:

Bevoegdheid: Advies- en bestuursorgaan dat samen met de Directeur of Commandeur beslissingen nam over lokale wetgeving, rechtspraak, openbare orde en economische zaken.

Gevestigd op: Zowel op Curaçao als op Sint Eustatius, in de hoofdplaats van het bestuur (**OF:** Willemstad en Oranjestad).

Let op: Per rol alleen het scorepunt toekennen bij zowel een juiste bevoegdheid als een juiste vestiging .

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2a maximumscore 2

Twee van de volgende mogelijkheden, voor elk 1 punt:

- Samenvoeging in 1828: Nederland wilde de bestuurskosten verlagen, en de efficiëntie vergroten door de koloniën (Suriname, Kolonie Benedenwinden en Kolonie Bovenwinden) onder één centraal bestuur in Paramaribo te brengen.
- Nederland hoopte dat de Koloniën in de West (Suriname, Kolonie Bovenwinden en Kolonie Benedenwinden) met een gezamenlijke administratie goedkoper zou zijn.
- Nederland hoopte via de samenvoeging meer economisch rendement te behalen.

2b maximumscore 2

Twee van de volgende mogelijkheden, voor elk 1 punt:

- In de praktijk bleek het bestuur vanuit één centrale plek (Paramaribo) onpraktisch. De afstanden tussen de koloniën waren groot, communicatie verliep traag.
- Hierdoor was eerder sprake van een stijging in de bestuurskosten dan de beoogde verlaging.
- Ook de lokale omstandigheden en belangen verschilden sterk.

3a maximumscore 2

(Zonder bron.) De 'los-van-Curaçaobeweging' pleitte voor een rechtstreeks verband tussen de Bovenwindse eilanden en het moederland, / een aparte kolonie Bovenwinden.

Opmerking: Voor deze vraag kan 2 of 0 punten gescoord worden.

3b maximumscore 1

(Met bron.) Er is sprake van een nieuwe gezaghebber voor de gezamenlijke eilanden van de Bovenwinden en geen aparte gezaghebber met twee landraden per eiland conform afgesproken in het regeringsreglement van 1865.

3c maximumscore 1

Het was vooral een groep inwoners van Sint Maarten die de wens hadden zich los te maken van Curaçao. / Sint Eustatius en Saba waren tegen het idee. / (Een eigen Raad van de Bovenwinden, onder voorzitterschap van Sint Maarten, zou meer inmenging in hun zaken met zich mee brengen dan van het verre Curaçaose bestuur).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4a maximumscore 2

Twee van de volgende historische argumenten, elk voor 1 punt:

- Door het beperkte census- en capaciteitskiesrecht konden alleen welgestelde mannen stemmen. Dit was precies de doelgroep van de CPU.
- Om de belangen van de olie-industrie te verdedigen, nam er altijd één vertegenwoordiger van de Shell plaats in de Staten.
- Vijf van de vijftien statenleden werden door de gouverneur aangewezen. Deze kwamen vaak uit dezelfde welgestelde groep als de achterban van de CPU.

4b maximumscore 2

Verklaring: In 1948 kwam er op de Antillen algemeen mannen- en vrouwenkiesrecht. Aangezien alleen een kleine elitegroep op de CPU stemde, verloren zij hierdoor een groot aandeel van de stemmen.

Opmerking: Voor deze vraag kan 2 of 0 punten gescoord worden.

5a maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

Rollen van Da Costa Gomez en Jonckheer in het proces naar het Statuut toe:

- Dr. Da Costa Gomez was een sleutelfiguur in de onderhandelingen namens de Nederlandse Antillen. / Hij pleitte voor autonomie binnen het Koninkrijk. / Hij pleitte voor algemeen kiesrecht. / Hij schreef ook mee aan het Statuut. 1
- Efraïm Jonckheer was een politicus die later de eerste minister-president van de Nederlandse Antillen werd. Hierdoor mocht hij ook het Statuut ondertekenen. / Hij speelde een belangrijke rol in het opstellen van het Statuut en het vormgeven van de nieuwe verhoudingen. / Hij pleitte voor algemeen kiesrecht. / Hij pleitte voor autonomie. 1

5b maximumscore 2

Veranderingen na het Statuut:

Twee van de volgende mogelijkheden, voor elk 1 punt:

- De Nederlandse Antillen en Suriname kregen met Nederland de status van landen- en gelijkwaardige partners binnen het Koninkrijk.
- De nieuwe landen binnen het Koninkrijk kregen eigen regeringen en parlementen.
- Er kwam een Koninkrijksregering die verantwoordelijk was over de Koninkrijksaangelegenheden. (Wat ze als partners samen zouden doen.)
- De autonomie van elk land werd vastgelegd.
- Er werd vastgelegd dat de landen elkaar wederzijds steun zouden verlenen.
- Er werd een verdeling gemaakt tussen autonomie aangelegenheden en Koninkrijksaangelegenheden.

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2 Kern uitleg over gebruik van de ERNA: - De NVP won vaak de verkiezingen op eilandsniveau, terwijl de DP meestal de regerende partij op landsniveau was. - De DP kon er via de ERNA voor zorgen dat wetgeving en beslissingen op eilandsniveau vertraagd of vernietigd werden. De eilandbesturen bleven namelijk ondergeschikt aan het landbestuur.	1 1
7	maximumscore 1 - De juiste letter is: e. - Het heeft niets te maken met het 30 mei 1969 oproer. De andere vier letters zijn duidelijke gevolgen van het oproer van 30 mei 1969. <u>Let op:</u> Alleen een scorepunt toekennen bij het omcirkelen van de juiste letter <u>én</u> een juiste reden.	
8	maximumscore 2 Kern van een juist antwoord: - Na 1969 bleven de nieuwe zwarte politieke leiders net als hun blanke/ lichtgekleurde voorgangers gunsten uitdelen aan hun achterban. (politieke patronage) - Een groot deel van die achterban was arm en weinig geschoold, maar werden benoemd als ambtenaar bij de overheid. Het overheidsapparaat en het niveau van bestuur gingen daardoor achteruit.	1 1
9a	maximumscore 1 (Met bron.) Dat Aruba na tien jaar onafhankelijk zou worden.	1
9b	maximumscore 2 (Zonder bron.) De Nederlandse Antillen vielen uit elkaar. Curaçao en Sint Maarten werden autonome landen binnen het Koninkrijk, terwijl Bonaire, Sint Eustatius en Saba bijzondere overzeese gemeenten werden. - Op het moment dat de eis van onafhankelijk worden wegviel, wilden Curaçao en Sint Maarten ook dezelfde status als Aruba krijgen. Dat werd op 10 oktober 2010 werkelijkheid. Op dat moment bestonden de Nederlandse Antillen <u>niet</u> meer.	1 1
9c	maximumscore 1 (Zonder bron.) De uitspraak: $6 - 1 = 0$.	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

De regering had geen antwoord op de stijging van de werkloosheid, waardoor er sociale onrust ontstond die leidde naar het oproer van 30 mei 1969.

Opmerking: Voor deze vraag kan 2 of 0 punten gescoord worden.

11 maximumscore 2

	Denkrichting	
Partij	Socialistisch	Liberaal
MAN	X	
DP		X
FOL	X	

indien 3 juist: 2 punten

indien 2 juist: 1 punt

indien minder dan 2 juist: 0 punten

12 D

13 maximumscore 2

Invloed coalitievorming op dualisme:

- Door coalitievorming hebben de regeringspartijen altijd een meerderheid in de Staten. Hierdoor worden beslissingen van de ministers bijna altijd gesteund door de meerderheid in de Staten. 1
- Hierdoor kunnen de Statenleden hun controlerende rechten minder goed gebruiken. 1

14a maximumscore 2

Rol gouverneur in het formatieproces:

- Hij/zij benoemt een informateur die onderzoekt welke coalitie mogelijk is. Op basis van dat advies wordt een formateur aangesteld die een kabinet vormt. 1
- Als dat rond is, beëdigt de gouverneur de ministers en formeert zich een nieuwe regering. 1

14b maximumscore 1

Vanuit welke functie: Als landorgaan (vertegenwoordigt de gouverneur het land Curaçao en voert hij taken uit binnen het landsbestuur, zoals de kabinetsformatie).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 2

- **a** (Een bondsstaat) 1
- Uitleg: In de Verenigde Staten is de macht verdeeld tussen een centrale (federale) overheid en deelstaten. Elke deelstaat heeft een zekere mate van autonomie, met eigen wetten, een eigen regering en vaak een eigen grondwet. 1

16a maximumscore 2

(Zonder bron.) Omdat de landen Curaçao, Aruba en Sint Maarten *niet* vertegenwoordigd zijn in de Tweede Kamer, kunnen zij dus ook *niet* meestemmen over zulke besluiten. Dat is precies waarom er vaak wordt gesproken over een democratisch tekort (democratisch deficit) binnen het Koninkrijk. / De Gevolmachtigde ministers zijn altijd in de minderheid ten opzichte van de Nederlandse ministers.

Opmerking: Voor deze vraag kan 2 of 0 punten gescoord worden.

16b maximumscore 2

Voorbeeld uitleg Nederland bezwaar tegen advies:

- Nederland kan bezwaar maken tegen het advies omdat de Tweede Kamer vooral besluiten neemt over Nederlandse zaken, zoals onderwijs, zorg en belastingen in Europees Nederland. Hoewel Curaçao, Aruba en Sint Maarten ook landen binnen het Koninkrijk zijn, zijn ze autonoom: ze regelen hun eigen binnenlandse zaken. 1
- Maar Nederland is óók een autonoom land binnen het Koninkrijk, en de Tweede Kamer vertegenwoordigt alleen het Nederlandse deel. Vanuit dat standpunt kan Nederland vinden dat alleen inwoners van Nederland mogen stemmen voor de Tweede Kamer, omdat het gaat om hun eigen autonomie. 1

Oorlog en vrede

17 maximumscore 2

- In de Triple Entente zaten Frankrijk en Groot-Brittannië samen, al hadden zij voor 1907 veel conflicten gekend over koloniën in Afrika en Azië. Maar het nationalisme en het modern imperialisme van Duitsland zorgde dat beide landen in de Triple Entente samen tegen Duitsland (vijand van beide) gingen vechten. 1
- OF:
De samenwerking tussen Frankrijk en Rusland ondanks hun politieke en ideologische verschillen. Maar beide voelden zich bedreigd door de Duitse opkomst. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Binnen de Triple Alliantie zaten Duitsland en Italië samen, ondanks het feit dat Italië aanspraak maakte op Italiaanse gebieden in Oostenrijk die vriend was van Duitsland. Maar Duitsland en Italië wilden koloniën veroveren van o.a. Groot-Brittannië (vijanden van beide). 1

OF:

- Het Ottomaanse Rijk kiest de kant van de Triple Alliantie vanwege hun angst voor Russisch imperialisme (panslavisme). 1

OF:

- Oostenrijk-Hongarije zoekt toenadering tot Duitsland vanwege hun angst voor Rusland / Russische steun voor het panslavisme. 1

18a maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- Het machinegeweer was een zeer effectieve aanvulling in de Eerste Wereldoorlog, omdat het in staat was om in korte tijd hele bataljons uit te schakelen. 1
- Volgens de bron werd het machinegeweer zelfs de 'spreekwoordelijke moordenaar' van de Eerste Wereldoorlog genoemd. 1
(Voor het tweede punt kan de kandidaat ook cijfermatig de effectiviteit conform de bron aangeven, of het stuk aanhalen over "de gehaktmolen-reputatie van het machinegeweer in de loopgravenoorlog die de Eerste Wereldoorlog met name aan het Westfront werd.")

18b maximumscore 2

Ja, uit de bron blijkt dat de Eerste Wereldoorlog een totale oorlog was.

- Een totale oorlog is een oorlog waarbij de hele bevolking met de oorlog te maken krijgt. 1
- Er wordt gesproken over miljoenen burgerdoden (7,3 miljoen), wat laat zien dat niet alleen soldaten, maar ook burgers zwaar werden getroffen. 1
(De kandidaat ook het volgende element aankaarten: De verspreiding van de Spaanse Griep via troepentransporten toont aan dat de hele samenleving, inclusief de burgerbevolking, betrokken was bij de gevolgen van de oorlog.)

19 D

20a maximumscore 2

- (Zonder bron.) Erfüllungspolitik was het Duitse buitenlandse beleid in de jaren 1920, waarbij de Weimarrepubliek probeerde de voorwaarden van het Verdrag van Versailles na te komen om de internationale isolatie te doorbreken en een vreedzame oplossing te vinden voor de herstelbetalingen en andere opgelegde beperkingen. 1
- Doel van deze politiek: Om de Duitse economie te stabiliseren en politieke verzoening met de geallieerden te bereiken. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20b maximumscore 2

Uitleg boodschap met twee beeldelementen:

- Schulz wil met deze prent aangeven dat Duitsland geen andere mogelijkheid had dan overgaan op deze politiek. 1
- Dit blijkt uit de martelwerktuigen waarmee de Duitser gemarteld wordt en de gedwongen schuldbetuiging. 1

21a maximumscore 2

Verschil in bestuursstructuur:

- De bestuursstructuur van de Volkenbond vereiste unanieme besluiten van alle leden, wat besluitvorming traag en vaak onmogelijk maakte. 1
- De Verenigde Naties hebben een Veiligheidsraad met vijf permanente leden die vetorecht hebben, wat besluitvorming efficiënter maakt. 1

21b maximumscore 2

Verschil in machtsmiddelen:

- De Volkenbond had geen eigen leger en kon alleen morele druk of economische sancties gebruiken. 1
- De Verenigde Naties kunnen vredesmissies uitvoeren en, met goedkeuring van de Veiligheidsraad, militaire interventies toestaan. / De Verenigde Naties kunnen blauwhelmen inzetten als vredesmacht om conflicten te beheersen of te voorkomen. 1

22 maximumscore 2

De juiste volgorde is: **b- c - d - a - e**.

Opmerking: Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt 1 scorepunt toegekend.

23 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- In een totalitair stelsel speelt propaganda een centrale rol bij het versterken van de ideologie van de staat. Propaganda in communistische regimes is daarom sterk gestuurd en gecensureerd. 1
- In een democratisch systeem, staat informatievrijheid centraal en is vrije concurrentie tussen ideologieën juist een doel. 1

OF zinnen met kerngedachten als:

Propaganda in een totalitair systeem:

Propaganda wordt ingezet om de ideologie van het totalitair systeem te promoten, zoals de klasseloze samenleving in het communisme, solidariteit, en het leiderschap van de partij ook in andere ideologieën zoals het fascisme en nationaal socialisme.

De staat controleert media, onderwijs, kunst en cultuur, zodat er een eenduidige boodschap wordt uitgedragen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kritiek op het systeem wordt onderdrukt; alternatieve zienswijzen worden als gevaarlijk beschouwd en vaak gecensureerd.

Leiders als Stalin, Hitler en Mussolini gebruikten persoonsverheerlijking: zij verschenen in posters, films en literatuur als onmisbare figuren voor het welzijn van het volk.

Propaganda in een democratisch systeem:

In een democratie bestaat persvrijheid; media opereren onafhankelijk en kunnen regeringen bekritisieren.

Propaganda is *niet* systematisch onderdeel van het overheidsbeleid. Hoewel politieke partijen campagne voeren, gebeurt dat binnen kaders van transparantie en debat.

Informatie uit verschillende perspectieven is toegankelijk, waardoor burgers een genuanceerd beeld kunnen vormen.

24a maximumscore 1

Werking Blitzkrieg-tactiek:

Blitzkrieg is een snelle, verrassingsaanval met tanks en vliegtuigen om vijandelijke linies snel te doorbreken. (Deze tactiek zorgde voor verrassende, snelle overwinningen en voorkwam langdurige strijd).

24b maximumscore 2

Verband:

- De loopgravenoorlog en de langdurige stilstand in de Eerste Wereldoorlog lieten zien dat traditionele oorlogvoering traag en uitputtend was. 1
- Daarom ontwikkelden de Duitsers de Blitzkrieg. 1

25a maximumscore 1

Twee van de volgende drie, voor samen 1 punt:

- Dood van veel Amerikanen.
- Grote schok voor het Amerikaanse volk.
- De oorlogsverklaring tegen Japan.

25b maximumscore 2

Drie van de volgende oorzaken:

- Japan werd een belangrijke militaire macht in Zuidoost-Azië en zag de Europese en Amerikaanse invloed in dat gebied als een storende factor.
- Japan wilde zich verder industrialiseren en had behoefte aan veel grondstoffen.
- Boycot van Amerika, Nederland en Groot-Brittannië voor de levering van belangrijk grondstoffen aan Japan.
- Japan voelde zich door de Verenigde Staten bedreigd, omdat de Verenigde Staten militair materieel aan Groot-Brittannië leverde (de ‘Leen en Pachtwet’) voor de strijd tegen Duitsland (vriend van Japan) en dus indirect aan een Japanse vijand.
- Japan had meer leefruimte nodig.
- De vernedering van Japan in 1853.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Japan maakt gebruik van Duitse successen.
- Extreem nationalistische of militaristische groeperingen komen aan de macht.

indien 3 juist: 2 punten

indien 2 juist: 1 punt

indien minder dan 2 juist: 0 punten

26 maximumscore 2

Twee van de volgende drie redenen, voor elk één punt:

- De Amerikanen wilden met de atoombommen snel een einde maken aan de oorlog / het aantal Amerikaanse slachtoffers bij een invasie van Japan voorkomen.
- De Amerikanen zagen het als een manier om hun militaire macht te tonen aan de Sovjet-Unie in de aanloop naar de Koude Oorlog.
- De Amerikanen wilden met de atoombommen Japan snel verslaan om te voorkomen dat de Sovjet-Unie zich verder in Azië zou uitbreiden en communistische invloed zou vergroten.

27a maximumscore 1

Het dekolonisatie proces.

27b maximumscore 3

Drie van de volgende mogelijkheden, voor elk 1 punt:

- de Amerikanen na de oorlog een wereld vrij van koloniale overheersing wilden en in het Atlantisch Charter van 1941 was het zelfbeschikkingsrecht voor alle volkeren opgenomen.
- de Europese koloniale moederlanden sterk verzwakt waren door de Tweede Wereldoorlog en konden niet meer hun wil op hun koloniën blijvend opleggen.
- de bezetting van Franse en Nederlandse koloniën door Japan in de Tweede Wereldoorlog een enorme indruk maakte op de bevolking van die koloniën. Voor hun werd duidelijk dat de Europeanen dus niet oppermachtig waren en konden worden verslaan.
- Kolonies werden beloond voor hun steun aan WO2.
- Groeiend zelfbewustzijn onder landen die niet bezet werden.
- Opkomend nationalisme in de kolonies.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28a maximumscore 1

Stalin / Churchill.

28b maximumscore 2

Twee van de volgende mogelijkheden, voor elk 1 punt:

- Er waren in Potsdam andere personen die deelnamen met andere voorkeuren en principes.
- Gedurende de conferentie wierpen de Amerikanen de atoombom op Hiroshima en dat zorgde voor een snelle capitulatie van Japan. De Sovjet-Unie voelde zich bedreigd door het Amerikaanse atoomwapen.
- Duitsland, de gezamenlijke vijand, was verslagen waardoor er geen samenwerking meer nodig was.
- De Amerikanen voelden zich bedreigd door de verspreiding van het communisme.

29 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- Het Non-Proliferatieverdrag richtte zich op het voorkomen van de verspreiding van kernwapens naar andere landen en het bevorderen van vreedzaam gebruik van kernenergie. 1
- De SALT-verdragen waren bilaterale afspraken tussen de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie om de wapenwedloop te beperken. 1

30 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord:

- Door het besluit van Gorbatsjov *niet* meer in deze landen in te grijpen, (afwijzing van de Brezjnef-doctrine) konden deze landen hun eigen weg kiezen. 1
- Hierdoor verdween het cordon sanitaire en kwam er een einde aan de Sovjetinvloed in Oost-Europa. 1